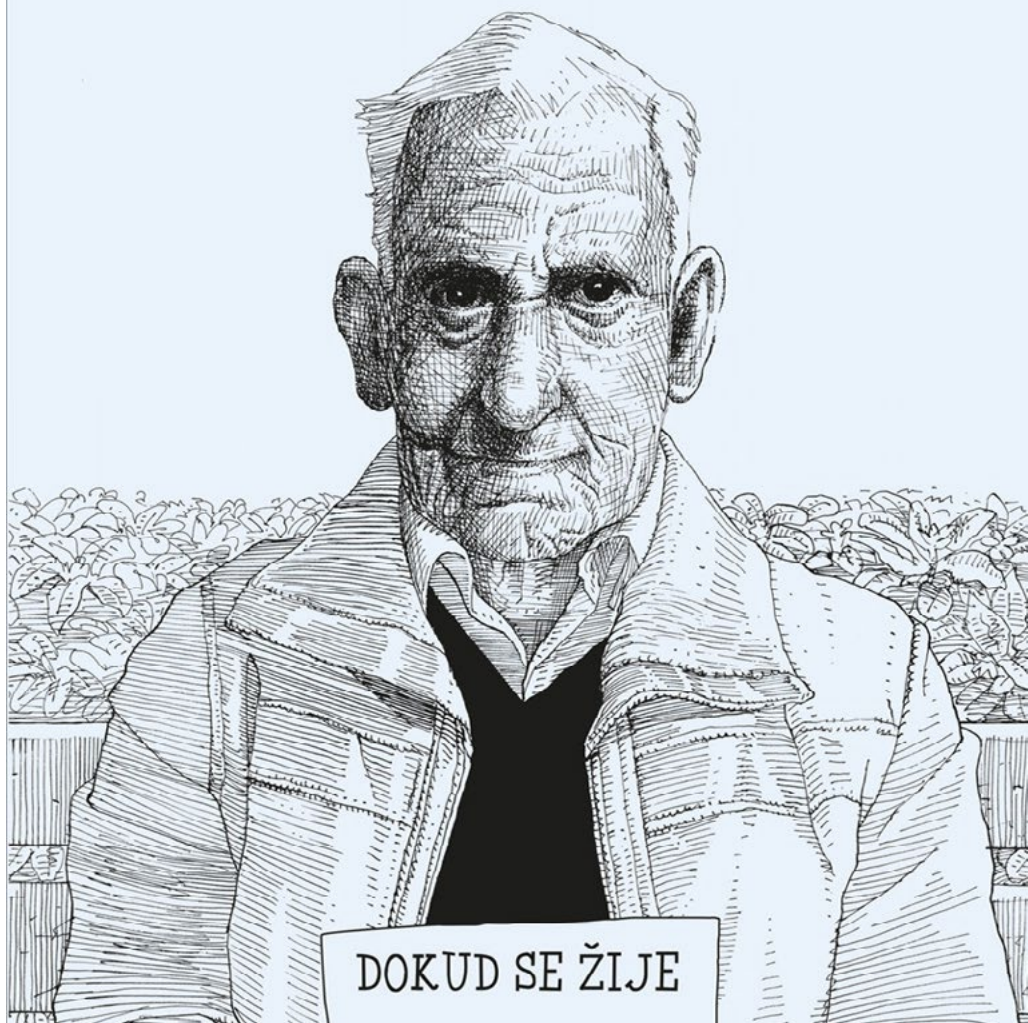

MEZINÁRODNÍ BESTSELLER

NOVÝ TAJNÝ DENÍK
HENDRIKA GROENA,
85 LET

DOKUD SE ŽIJE

Nový tajný deník Hendrika Groena, 85 let

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

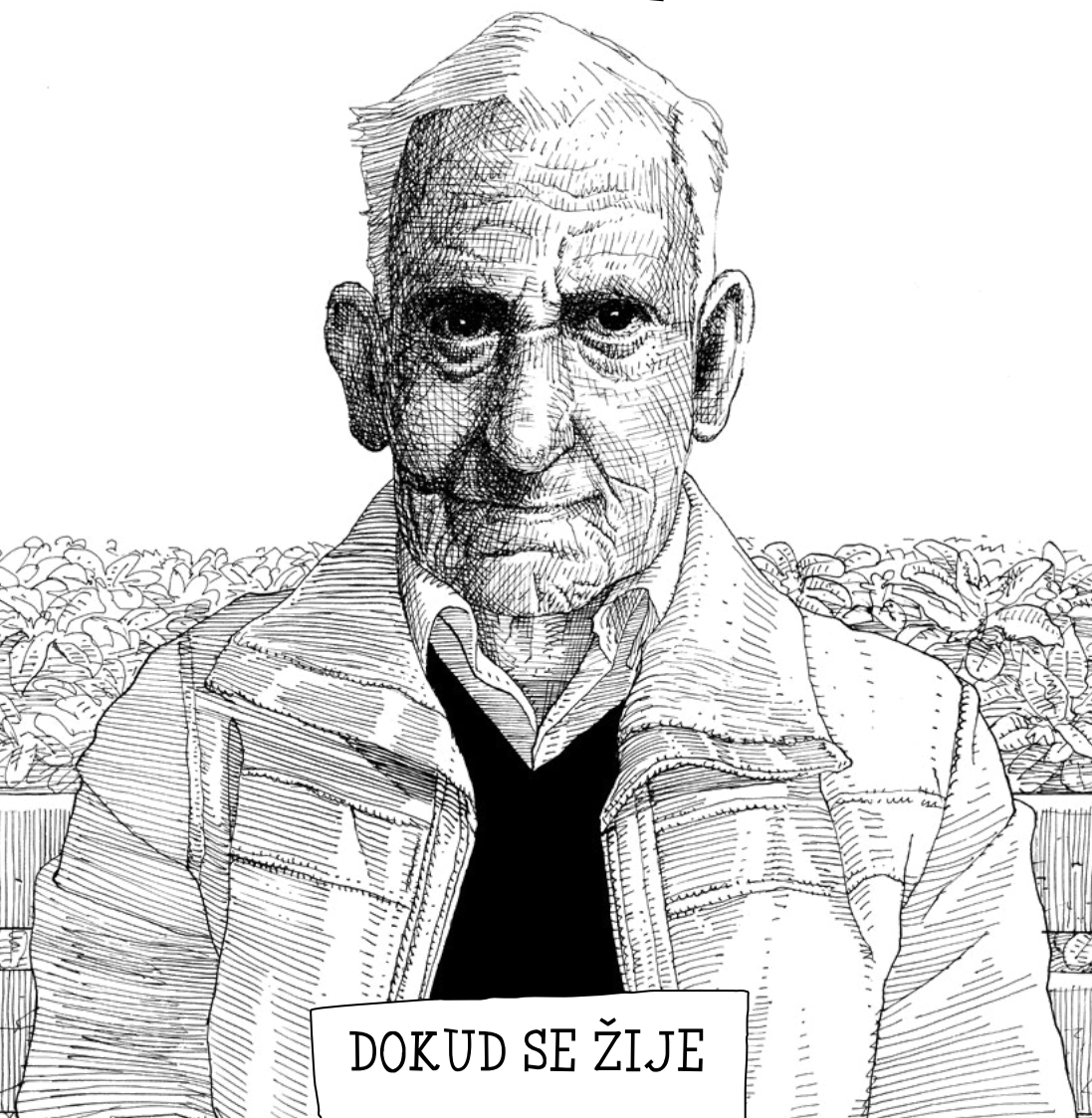
Hendrik Groen
Nový tajný deník Hendrika Groena, 85 let – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

MEZINÁRODNÍ BESTSELLER

NOVÝ TAJNÝ DENÍK HENDRIKA GROENA, 85 LET

DOKUD SE ŽIJE

NOVÝ TAJNÝ DENÍK
HENDRIKA GROENA,
85 LET

DOKUD SE ŽIJE

Středa 31. prosince 2014

Podle statistik má pětáosmdesátiletý muž v tomto posledním dni roku zhruba osmdesátiprocentní šanci, že se dožije 31. prosince 2015. Vycházím ze statistik *Národního kompasu zdraví*.

Budu se snažit ze všech sil, ale nestěžujte si, pokud deník, se kterým zítra začnu, nedospěje ke konci. Šance je jedna ku pěti.

Čtvrtek 1. ledna 2015

Dříve strkal Evert petardy nejraději do psích bobků nebo ještě lépe do koňských lejn, ale ty už se tak často nevidí. Dost ho mrzí, že petardy bývaly kdysi mnohem menší, než jsou nyní.

„Je docela dost možný, že bych se i s vozíkem vyhodil do vzduchu, jinak bych ale v hale rád vodpálil pár pirátek,“ zněl jeho příspěvek do celodenní diskuze o ohňostrojích.

Navzdory petici obyvatel se naše ředitelka paní Stelwagenová nepokusila zajistit okolo našeho domova zónu bez ohňostrojů. V krátkém prohlášení, které se objevilo na informační nástěnce, uvedla, že to v tuto chvíli „není strategické“. Za tím něco bude,

mysleli si někteří obyvatelé. Hlavně ti, kteří nerozuměli slovu strategické. Jiní byli názoru, že Stelwagenová spíš nechtěla upadnout v nemilost u městského zastupitelstva.

Náš klub Staří-ale-ne-mrtví slavil silvestra v Evertově bytě, kde se může vařit a péct, což jsou v pokojích domova důchodců zakázané činnosti. Ve společnosti skvělých šéfkuchařů ve výslužbě Antoina a Rii si člověk nemůže nechat utéct jedinou příležitostí něco ukuchtit.

Ve tři čtvrtě na dvanáct jsme se všichni společně přesunuli ke Greamovi, protože bydlí ze všech členů klubu nejvýše, v pátém patře. Z balkonu jsme pozorovali ohňostroj a Evert za nás všechny odpálil jednu nelegální rachejtle na znamení protestu proti vedení. Byla opravdu krásná.

Jsme zvědaví, kdo to na nás práskne.

Edward se sám od sebe nabídl, že půjde na kobereček k ředitelce, pokud by to zašlo až tak daleko. Slíbil, že pak bude mluvit ještě nesrozumitelněji než normálně a na příštím setkání klubu podá písemnou zprávu z návštěvy u ředitelky.

Stručně řečeno: nálada byla skvělá.

Ve dvě hodiny jsem byl v posteli. Už je to pár desítek let, co jsem byl naposledy tak dlouho vzhůru. Bravo, Hendriku!

Pátek 2. ledna

Každému dni minulého roku něco chybělo. Celý rok 2013 jsem si denně poctivě psal deník. Ta hodinka (nebo hodinka a půl)

psaní mi dodávala pocit, že jsem užitečný a potřebný. Možná je nedostatek povinností přeci jen tím nejvýznačnějším rysem života v domově důchodců. Vše je zařízeno. Není potřeba přemýšlet. Člověk přijímá život jako pudink po lžičkách, pudink bez jakýchkoliv hrudek. Ham, polk, ven.

Mnoho obyvatel je s touto permanentní *all-inclusive* dovolenou spokojeno, ale mně a několika mým přátelům tato prázdnota bytí v domově důchodců na každodenním štěstí nepřidává.

Rozhodl jsem se, že si v roce 2015 budu zase pravidelně vést deník. Na jednu stranu proto, abych měl každodenní povinnost, a na druhou stranu také proto, že mě to nutí udržovat pozornost, mít oči na stopkách, nastražené uši a sledovat vývoj událostí v našem domově a ve zbytku světa. Každý den zaměstnám mozek a pěkně si utřídím myšlenky. Mozková gymnastika udržuje pružného ducha. Minulý rok jsem také až příliš často myslel na to, jaká je škoda, že si už nezapisuju, když některý ze seniorů zase něco vyvedl, personál z toho udělal zbytečný rozruch nebo když se ředitelka ke svým podřízeným chovala povýšeně. Zase mám chuť pustit se do psaní.

Sobota 3. ledna

Ředitel jednoho domova s pečovatelskou službou uvedl v novinách dobrý příklad s pravdivým odkazem: „Jako společnost jsme si od profesionální pečovatelské péče o seniory vytvořili určitá očekávání, která však za současných okolností nemohou být naplněna.“

Neboli: Nelze předejít tomu, že se čas od času nestihnou včas vyměnit pleny, neztratí se protéza nebo že by někdo nemusel být na čas připoután k lůžku. Škoda, ale nedá se nic dělat. Kdyby všichni ti, kteří si neustále hlasitě stěžují, všichni ti senzacechtiví žurnalisté a všech třiadvacet dohlížejících instancí pečovatelských domovů požadovali, aby tomu bylo jinak, museli by přesvědčit většinu Nizozemců, že je potřeba radikálně zvýšit poplatky za pečovatelské služby. Hodně štěstí!

Osobně ten článek předám naší ředitelce.

Ano, to koukáte, co? Bojácný Hendrik je pryč. Ještě se nedá mluvit o statečném Hendrikovi, ale před rokem jsem se při Eefjině pohřbu rozhodl pustit tu věčnou ostražitost k vodě. Stále častěji říkám věci tak, jak jsou, a většinou se pak cítím skvěle. Předtím musím vždy několikrát polknout, srdce cítím až v krku a chvíli váhám, ale nakonec skočím z vysokého můstku přímo do hlubin, abych se pak s jásotem vynořil. Ostatní členové klubu Staří-ale-ne-mrtví jsou mi přitom nepostradatelnou oporou. Především Evert, můj nejlepší přítel, kterému nedělá absolutně žádný problém říkat věci tak, jak jsou, je můj důvěrník a opora.

Také letos předpovídají hororovou zimu. Navzdory všem dřívějším falešným předpovědím ledových zimních měsíců je tato prognóza opět brána velice vážně. Mí spolubydlící si už pořádně nasyslili. Skříňky přeplněné sušenkami, čokoládami, limonádami a toaletním papírem praskají ve švech. Poslední položka proto, že od určité doby jsme v rámci úsporných opatření povinni zajišťovat si ji sami. K utírání je od té doby přistupováno mnohem úsporněji se všemi důsledky, které z toho vyplývají. Peníze ušetřené za toaletní papír musejí být investovány do pracích prostředků.

Neděle 4. ledna

Ředitelka Stelwagenová se za tu dobu už přestala vzrušovat, když jí donesu nějaký novinový článek nebo jí jiným způsobem poskytnu radu, o kterou se sama neprosila.

Stelwagenová nezná žádný jiný zájem než ten vlastní: dobrou osobní reputaci.

Ta slouží k jejímu klidu a ke spokojenosti obyvatel. Ona ví, že to vím. Také ví, že mám za zády skupinku přívrženců, které není radno podceňovat, a to také nedělá.

Boj mezi ředitelkou a naším klubem je nenápadný a pozvolný. Občas se jedné straně povede nějaké malé vítězství, jindy se zase zadaří na té druhé. Nikdo nemá zájem na otevřené válce. Na to jsou zájmy až moc velké.

„Moc vám děkuji, pane Groene. Zase jste našel něco, co bychom případně mohli využít k našemu prospěchu?“

„Přesně tak. Takový zajímavý článek o jednom vašem kolegovi. O očekáváních v souvislosti s pečovatelskými službami a otevřenosti ohledně tohoto tématu.“

„Jsem velký zastánce otevřenosti. Otevřenost všude, kde to jen jde. A vždy ve prospěch všeobecného zájmu.“

„Všeobecný zájem je široký klobouk, pod který se toho dá hodně schovat, paní Stelwagenová.“

„To máte naprostou pravdu, pane Groene.“

Zhruba v takovém duchu probíhají naše rozhovory. Většinou se z nich pak musím chvíli vzpamatovávat, ale stojí mi to za to. Trocha adrenalinu ve správnou chvíli není na škodu.

Pondělí 5. ledna

Včera odpoledne bylo krásně, a tak jsem se rozhodl vyzkoušet, jestli ještě dojdou ke svým lavičkám. K první lavičce je to 400 metrů, pak 600 metrů k druhé lavičce a na závěr opět 400 metrů zpět domů. Vzdálenosti odhaduju.

Došel jsem se k nim bez problémů. Můj akční rádius zůstává už rok stále stejný a troufám si spokojeně tvrdit, že v tomto případě je neměnný stav pokrokem.

Pro mě platí: nejrychlejší způsob, jak se někam dostat, je dělat vše pomalu. Pak se nestane, že bych se někde mezi dvěma lavičkami zhroutil. Pohybovat se pomalu a vypadat u toho jakž takž vitálně, to ještě nezvládám. Odmítám chodítka a spoléhám se na hůlku, která patřila ještě mému otci a kterou máchám trochu moc vysoko do vzduchu.

Jinak se při sezení na lavičkách snažím působit co nejživěji. Hrdý Hendrik. Bůhvíproč.

Každodenní psaní deníku mi jde opět skvěle k duhu. Jsem rád, že jsem se zase chopil pera, a lituji, že se jsem se ho celý rok nedotkl.

Jak kdysi říkávala moje žena: Budeš litovat jen věci, které jsi neudělal.

V následujících dnech zkusím ve zkratce načrtnout, co všechno se v onom ztraceném roce 2014 v našem domově událo.

Úterý 6. ledna

Nejvýznamnější událost roku 2014 se stala, když měl nový rok teprve dva dny: Eefjin pohřeb. Než ji poklop rakve zahalil do věčného stínu, ležela tam má drahá jako Sněhurka v letech.

Poslední rozloučení bylo důstojné, hrála krásná hudba a padlo mnoho hezkých slov. Ale ani tohle všechno mě nedokázalo utěšit.

Hlavním důvodem, proč jsem celé měsíce neměl chuť psát, bylo, že mi chyběla Eefje. Pokaždé, když jsem si sedl k počítači, okamžitě jsem natukal její jméno, obrazně řečeno. Čas léčil smutek velmi pomalu.

Další důležitou událostí bylo, že Grietje se v listopadu přestěhovala „na druhou stranu“, na uzavřené oddělení. Pan Alzheimer udeřil rychleji, než se čekalo. Stále častěji se ztrácela. Doslova, když hledala svůj starý byt na jiném patře, a obrazně, když neměla potuchy, k čemu slouží čajová konvička. Až do jejího odchodu jsme se hodně nasmáli. I ve svém zmatku byla Grietje vždy stále dobře naladěná. Žádná zloba a žádný strach. V dobrém rozmaru pochodovala sem a tam za vozíčkem, kterým se stěhovaly její věci.

Takový průběh demence by chtěl každý. Při návštěvách jsem ale zjistil, že Grietje je místní bílou vránou.

V Hillegomu vybrali z domova s pečovatelskou službou Den Weeligenberg skupinu dementních obyvatel, kteří šli opět bydlet samostatně. Sice do bytů přidružených k domovu, ale přece. Důkladně jsem se na našem uzavřeném oddělení rozhlížel, ale nezahlédl jsem nikoho, komu bych opět svěřil klíče k jeho vlastnímu

pokoji. Jedině pokud by šlo o testování krizových scénářů: Co dělat v případě záplav, požáru nebo výbuchu? Že by v Hillegomu izolovali některé pacienty příliš brzy?

Paní Quintová, pesimistka z povolání, předvíдалa atentát na papeže Františka. S půlkou sušenky v puse to viděla naprosto jasně: „Ten se nedožije konce roku, ať se budem modlit sebevic.“ Přitom kolem sebe vesele prskala drobky.

Evert se s ní chtěl vsadit o sto eur, že tento milý Ježíšův náměstek si to bude pln života vykračovat po zemi i prvního ledna 2016, ale paní Quintová své předpovědi zas až tolik nevěřila.

Musím říct, že František má mé sympatie už jen proto, že jezdí v bílém Renaultu 4 z roku 1984.

Co se stalo s tím divným papamobilem?

Středa 7. ledna

Pro náš klub Staří-ale-ne-mrtví byl rok 2014 přelomový. Společně s Eefje odpadl i jeden pilíř klubu a Grietje musela na jaře také omezit účast na našich výletech, protože se čím dál častěji stávalo, že si chtěla na vše sáhnout, což například v nově otevřeném Rijksmuzeu vyvolalo konflikt s ochrankou v sálu.

„Chci jen zjistit, jaké je to na omak.“

„To opravdu nejde, paní.“

„Ach tak, tak to už to opravdu nikdy neudělám.“ O dva sály dál na svůj slib už zase zapomněla.

Mám ale také dobré zprávy: Rozšířili jsme se o dva nové členy. Na mé doporučení byl na jaře přijat pan Geert Hoogdalen, můj málomluvný přítel a vlastník elektroskútrového ferrari. Krátce nato nominoval Edward paní Van der Horstovou.

Považoval za praktické mít určitou kompenzaci své afázie, kvůli které je stále těžší mu rozumět, a zároveň také kompenzovat Geertovu mlčenlivost. Leonie van der Horstová mluví ráda, je veselá, trochu ztřeštěná a plná nápadů. A má ráda Everta, kterému to až tak po chuti není, což Leonii opakovaně svádí, aby ho až příliš často hladila po jeho lysé kebuli.

Stručně řečeno: dva nové přírůstky do klubu.

Nový zákon o péči je už dva měsíce tématem rozhovorů. Ačkoliv nikdo ještě nedostal ani o šálek čaje méně, někteří obyvatelé tvrdí, že už na vlastní kůži pocítují dopady úsporných opatření.

Když jsem požádal paní Slothouwerovou, kterou je vždy slyšet ze všech nejvíc, jestli by mohla uvést nějaký příklad, nevymyslela nic lepšího než: „A tady máme zase pana Groena a ty jeho příklady.“

Dříve tvořila paní Slothouwerová společně se svou sestrou duo, které se nedalo vystát. Po loňském úmrtí sestry přebrala pozůstala Slothouwerová všechnu zlomyslnost své sestry na sebe.

Dostalo se mi podpory. „No já tady s váženým zastupitelem Groenem souhlasím, paní Slothouwerová, uveďte nějaký příklad,“ prohlásil Graeme. A najednou ji téma už nezajímalo.

Čtvrtek 8. ledna

Zprávy o útoku na francouzský časopis Charlie Hebdo mě silně zasáhly. Už se mi nestává tak často, že by mě nějaká událost ve zprávách rozhodila, ale včera jsem byl celý den úplně mimo. A jako by se snad domluvili, zdrželi se mí spolubydlící obvyklých nesmyslných komentářů. Jen Bakker byl toho názoru, že by měli zavřít každého cizince s bradkou.

„Myslíš třeba Mikuláše nebo Santa Clause?“ zeptala se Leonie.

„Ne, ty samozřejmě ne. Jen snědé a černé lidi.“

Člověk by mu nejradši zalepil tu jeho hubu nějakou pevnou páskou. V té by byla jen jedna malinká dírka na brčko, kterým by mohl nasávat tekutou stravu.

Co je mi známo, tady u nás nikdy nebydlel žádný vyznavač islámu. Předpokládám, že turečtí a maročtí senioři tráví poslední dny ve své rodné zemi nebo sedí zavřeni v bytech svých dětí se schodištěm jako nepřekonatelnou bariérou.

Mezi zaměstnanci muslimové jsou, ale nikdo z obyvatel ještě nikdy nezapředl hovor o Alláhovi s uklížečkou nebo pomocnicí se zahalenou hlavou. Nic o nich nevíme a oni nevědí nic o nás.

Možná jsem se o tom někdy už zmínil, ale mám s bohem dohodu, že se nebudeme navzájem obtěžovat. A takový bůh, který z jakéhokoliv důvodu slibuje dvaasedmdesát panen, mi připadá jako nejhloupější ze všech bohů. A to pomímám fakt, že každému trochu normálnímu chlapovi za pár měsíců nezbyde panna ani jedna.

A jaká je vlastně odměna pro ženy?

Za chvíli nastane minuta ticha. Rád bych držel pero zdvižené ve vzduchu, ale obávám se, že by to nebylo pochopeno.

Pátek 9. ledna

Akcí skupina za delší nezávislé bydlení rozeslala všem starostům dopis, ve kterém vyzývá, aby se více věnovali transformaci v péči o seniory. Důchodci nemají rádi změny, ale transformace není tak hrozná.

Kdysi bylo cílem domovů důchodců dodržovat zásadu tří K: komfort, kontrola a kontakt. Světe, div se, ale tato tři K se kamsi vytratila.

V současnosti musí staří lidé zvládat bydlet samostatně, co nejdéle to jde. Zní to hezky, ale má to mnoho háčeků. Podle Centrálního statistického úřadu je až 300 000 starých lidí extrémně osamělých. Nejvíce z nich bydlí doma a budou tak podle nové koncepce extrémně osamělí, co nejdéle to půjde.

Popereme se s tím. Myšlenka, že komfort, kontrola a kontakt by měly být zajišťovány prostřednictvím domovů důchodců, je fajn. Jen to provedení pokulhává. Domovy důchodců zajišťují přehnaný dohled, nesamostatnost a zlenivění.

Člověk se všude dočítá o skupinkách seniorů hledajících nové formy společného bydlení, aby se jim dostalo... ano, onoho: komfortu, kontroly a kontaktu. Jenže to nejsou seniři daleko za osmdesátkou, ale finančně zajištění a vitální šedesátníci a sedmdesátníci plní nápadů.

Tak, tohle téma můžeme zase na chvíli odložit do šuplíku.

Na rok 2015 jsem si dal dvě předsevzetí. První je dožít se roku 2016 a druhé, že každý den něco vyhodím. Lidé jsou sběratelé. Není to tak dávno, co se vyklízel pokoj po jedné zesnulé obyvatelce. Našly se v něm desítky balíčků cukru, kostek mýdla, kelímků másla a kartonů trvanlivého mléka. Dalo by se říct, že všeho, co bylo za války na lístky. Mimo to ještě skříně plné zbytečností: vázičky, hrníčky, obrázky, talířky, svíčky, lahvičky a plechovky. Rozhlédl jsem se tehdy kriticky po svém pokoji: plno zbytečných krámů.

Vlastně bych měl každý den vyhodit jednu zbytečnou věc. Když si koupím něco nového, musím ten den vyhodit dvě věci. Na konci roku tak budu mít o 365 zbytečností méně.

Sobota 10. ledna

Ještě k roku 2014.

Klub Staří-ale-ne-mrtví se pomalu vzpamatovával z Eefjiny smrti a Grietjina odchodu. Ke konci jara jsme znovu začali pořádat výlety. Nová šňůrka perel. Tehdy se jasně ukázalo, že potřebujeme nové výzvy a novou inspiraci, abychom neutonuli v apatii. Domluvili jsme se, že nedopustíme, abychom ještě někdy jen tak zahodili několik měsíců. Nebožtíci, i když velmi blízcí a drazí, nebudou v našem případě omluvou.

„Pak může člověk zůstat v akci!“ zahlásil Evert a nahlas uvažoval, jestli existuje workshop malování rakví. „Aby šel člověk pod zem trochu zvesela.“

Zatím nic nenašel, takže je to podle něj díra na trhu. Oznámil také, že chce, abychom na jeho pohřeb přišli vesele a barevně oblečení. Platí to i pro nosiče rakve. Jestli bychom na to prý mohli dohlédnout.

Máme novou obyvatelku, která dnes odpoledne u čaje na posezení spořádala deset velkých skořicových sušenek. Zhruba u čtvrté sušenky se okolo ní pomalu rozhostilo ticho a pak skupinka asi šesti obyvatel už jen bez dechu přihlížela, jak jí v malé puse mizí jedna sušenka za druhou. Bylo to její vlastní balení sušenek, takže sestra jí na to nemohla nic moc říct. Ale při osmé sušence se už neudržela.

„Paní Lacroix, je to rozumné?“

„Pst,“ pokusila se říct s plnou pusou. Alespoň to tak znělo.

Po desáté sušence se rozhlédla okolo sebe a zeptala se, jestli si někdo dá také.

„Proč to děláte?“

„Jsem performerka,“ odpověděla.

„A máme to tu zase...,“ řekl pan Bakker.

„Co že je?“ ptala se paní Duitsová.

Tuto příhodu mám z první ruky od Edwarda. Byl u toho a přišlo mu to úžasné.

Musím se s paní Lacroix seznámit.

Neděle 11. ledna

Z průzkumu vyplývá, že osmdesátníci jsou ve svém věku šťastnější, než když jim bylo čtyřicet let. Ve čtyřiceti se pocit štěstí nachází na bodu mrazu. Člověk si v tom období dělá starosti jak o své rodiče, tak o své děti a zaměstnání se také postará o pořádnou dávku stresu.

Toto jsou závěry jednoho osmdesátiletého profesora. Ten ví, o čem mluví. Ale navštívil snad někdy tento profesor, jistý pan Vaillant, nějaký domov důchodců, jako je třeba ten náš? Pak by totiž věděl, že to, co vyzařuje z místních osmdesátiletých obličejů, není zrovna štěstí. Že senioři dokáží své štěstí velmi dobře skrývat.

Možná by nám měl přijít dát pár přednášek, aby nám to vysvětlil. Je to koneckonců tak trochu teď, nebo nikdy, když jde o to být šťastný.

Jako příklad bych uvedl počasí.

Už skoro týden panuje vichřice a poté, co síla větru na chvíli klesla na stupeň šest, očekáváme v následujících dnech zase stupeň osm. Pokud by člověk byl alespoň z poloviny tak šťastný, jak profesor tvrdí, určitě by nenechal fujavici, aby mu na mnoho dnů narušila jeho štěstí. Naopak: Člověk si vyjde na ulici a nechá si větrem čechrat vlasy.

To se ale nestává moc často. Většinou všichni nadávají, že mají rozčuchaný úces. Jako by tolik záleželo na tom, aby těch posledních pár vlasů bylo srovnáno do latě. Sám jsem přišel na to, že můj elektroskútr je docela citlivý na boční vítr. Dnes ráno

jsem se málem převrátil, když jsem kvůli prudkému nárazu průvanu, který vznikl mezi dvěma věžáky, škrtnul o obrubník. Právě včas jsem veškerou váhu přenesl na opačnou stranu a dopadl tak zpět. Za sebou jsem zaslechl Geerta, jak se mi hurónský směje ze svého elektroskútru. O pár set metrů dál jsem se mohl potřhat smíchy já, když on dostal plný zásah od auta, které vedle něj projelo kaluží. Dva staříci-uličníci za tichého, větrného nedělního rána ve čtvrti Amsterdam-sever. Pošetile šťastni v nečase a větru.

Pondělí 12. ledna

Tělesné neduhy se nevyhýbají ani členům klubu Staří-ale-ne-mrtví. Nechci naříkat, ale je potřeba s tím počítat: Evert je na vozíku a má cukrovku. Antoine a Ria představují klasické duo chromého se slepým: on má revma, ona špatně vidí. Edwardovi není po mrtvičce skoro rozumět. Geert má vývod a poruchu spánku. Leonie má silný třes a je inkontinentní. Já se zadýchávám, špatně chodím, mám únik moči a čas od času mě chytne dna. Jen Graeme je na tom ještě skvěle.

Obdivuhodný seznam neduhů, jen co je pravda, že?

V rámci klubu jsme udělali jasnou dohodu: je zakázáno si na zdravotní problémy stěžovat, ale povoleno si z nich dělat legraci. Neskutečně to pomáhá. Společně se našemu neštěstí hodně nasmějeme. Život s omezeními, která s sebou tělesný úpadek přináší, je tak o něco jednodušší.

Při jedné víceméně náhodné schůzi klubu Staří-ale-ne-mrtví se zrodil skvělý plán. Nechtěně jsme si s pořádáním výletů dali zimní přestávku, a to až do období po svátcích, ale nikomu se nelíbilo, že bychom se tak dlouho neměli na co těšit. Ria a Antoine včera u čaje tak trochu váhavě představili svůj nápad na další typ aktivity.

„Vlastně jsme mysleli na něco s jídlem.“

„Téda, to je ale překvapení,“ zareagoval Edward.

„Napadlo nás, že by mohlo být fajn, kdybychom třeba jednou za měsíc všichni společně vyrazili někam na jídlo a restauraci by pokaždé vybral někdo jiný a také typ kuchyně by byl pokaždé jiný.“

„Tak,“ na to Evert, „a to se vám zdá jako fajn plán?“

Ria a Antoine vypadali trochu zmateně. „Nemusíme to dělat.“

„Upřímně řečeno mi to připadá jako... skvělej plán,“ dodal Evert, pusou od ucha k uchu. „Jen bychom to možná mohli dělat častěji.“

A tak bylo rozhodnuto: jednou za tři týdny vyrazíme do restaurace s pokaždé jiným typem kuchyně a ve výběru restaurací se členové klubu budou střídát. Čínská a italská kuchyně jsou z účasti vyřazeny. Tento projekt nenahrazuje, jen doplňuje naši sérii výletů, která brzy zase začne.

Úterý 13. ledna

První slavnou nizozemskou osobností, která letos zemřela, je módní návrhář Frans Molenaar. Spadl ze schodů a už se nezvedl.

Zvláštní muž ze zvláštního světa *haute couture*. Světa naprosto mimo realitu.

„Navrhují jen maškarády. To přece nikdo nenosí,“ mínila paní Van Diemenová.

„Takový klobouk můžete rovnou použít jako deštník,“ okomentovala její sousedka středně velké UFO na modelčíně hlavě.

„A vždycky jsou teplí a vždycky kolem sebe mají jen ty nejhezčí ženský,“ prohlásil pan Dickhout s opovržením v hlase.

„No, jestli máš rád kostry potažené kůží. Není na nich ani za nehet masa,“ shledával naproti tomu jeho soused.

Frans Molenaar by nad těmito analýzami jistě jen ohrnul svůj pedantský nos.

My tady v domově už opravdu nejsme moc v obraze, co se módy týče. Jen na trend padajících kalhot, rozkroku u kolen a volných kšand reagujeme opravdu pohotově. To je totiž v „opravdovém“ světě mezi frajerskou mládeží vážně in. Dalo by se říct, že na tomto poli udáváme tón.

Evert se včera před večerí zastavil na panáka, protože mu došly jeho vlastní zásoby a nechtělo se mu v tom nečase vyrazit do večerky. Jednou dokonce požádal ředitelku, jestli by náš krámeček dole nemohl nabízet také alkohol. Ne, z „licenčně-technických“ důvodů to nebylo možné.

„Mimochodem čekám, že až natáhnu bačkory, dostanu od diskontu s alkoholem Gall&Gall hezký věnec,“ řekl mi Evert, „protože jsem zůstal věrným zákazníkem, i když mám cukrovku. Zářný příklad tvrdohlavosti.“

Můj přítel byl minulý rok, světe div se, ušetřen nových amputací a dalšího utrpení. Vlastně na tom vozíku vypadá docela

dobře. Ostrý jako břitva. V žádném případě nesmí zemřít dřív než já. Takže mu nalívám malé panáčky. Evert si na svůj vozík sám přimontoval držák na lahve, ale já trvám na tom, aby pálenku zase schovával do lednice.

„Ne že bych chtěl být jako nějaký ras, drahý příteli.“

„Jdi do háje, Groene.“

Středa 14. ledna

Drby živí jeden mysteriózní jev.

Už popáté se na velmi zvláštním místě našlo jablko. První bylo nalezeno před pár dny ve výtahu, pak někdo našel další přede dveřmi, dvakrát leželo na různých chodbách a dnes ráno plulo jedno Granny Smith v akváriu. Naštěstí nezemřela žádná rybička. Protože drobné události bývají v našem domově při nedostatku těch významnějších s oblibou nafukovány, stala se skutečností, že někdo „všude možné“ jen tak pokládá jablka, tématem dne.

Upřímně přiznávám, že páté jablko leželo původně vedle akvária. Do něj jsem ho hodil já. Šlo to samo od sebe. Na chodbě nebyl nikdo, kdo by mě mohl vidět. Aby bylo jasno: nejsem to já, kdo ta jablka roznáší. Doufám, že pachatel je teď, když se jedno jablko ocitlo v akváriu, do určité míry zmaten.

Podle paní Schaapové nemůže být pět jablek téměř určitě žádná náhoda. Dobrá práce, Sherlocku Schaape.

Lidé si navzájem začali zkoumat mísy s ovocem.

Ve vichru a dešti jsem se jel projet na svém elektroskútru a zahlédl jsem první rozkvetlé narcisy. Pro ty, kdo mi nevěří: na trávníku na konci ulice Kamperfoelieweg. Sněženky jsem viděl už minulý týden, to není nic až tak mimořádného, ale narcisy v lednu, to už je přeci jen trochu na hlavu.

Rád bych někde na vodě našel nějakou tlustou vrstvu ledu, natolik tlustou, aby se na ni dalo vjet s elektroskútre. Poprvé po letech bych se zase odvážil na led. Ovšem pod podmínkou, že by tam byl příhodný nájezd a výjezd. Představa, že bych na elektroskútru mohl po zamrzlém Gouwzee dojet z Volendamu do Markenu, mi připadá naprosto skvělá. Geert mi slíbil, že se na svém Ferrari-skútru přidá.

Čtvrtek 15. ledna

Dnes se ve výtahu objevila mandarinka.

„Už jsme si docela zvykli na ty jabka a teď zas tohle,“ vzdychla si paní Schaapová.

Ovoce je největším tématem hovorů u kávy a čaje. Někteří obyvatelé jsou z toho opravdu nervózní. Myslí si totiž, že je to předzvěst nějaké katastrofy.

„Je to jen mandarinka. Žádná bomba,“ uklidňovala lidi sestra.

Uzavřeli jsme s Evertem sázku. Já si myslím, že ovoce po domově rozmístuje někdo z personálu, on si myslí, že pachatelem je někdo z obyvatel. Výhra: kniha dle výběru poraženého. Evert musel odpřisáhnout, že není tím, kdo ovoce roznáší. Nejprve jsme se

chtěli vsadit, co se asi najde příště, ale jeden druhému jsme ani za mák nevěřili. Kdyby například tipoval on, že příště se najde banán, během čtvrt hodiny by někde v květináči ležel banán.

Mezitím dostali zaměstnanci od Stelwagenové pokyn, aby byli extrémně ostražití. Slyšel jsem to od paní Moralesové. Docela nedávno u nás začala pracovat jako ošetřovatelka. Ukecaná Španělka, která pro mě má slabost. Často začíná větu: „Nikomu to neříkejte, ale...“ a k tomu si přimyslete srandovní španělský přízvuk.

Asi v ní zase mám užitečný „dobře informovaný“ zdroj z řad zaměstnanců. Dříve zastávala tuto úlohu má dobrá kamarádka Anja Appelboomová, která dlouho pracovala v kanceláři ředitelky Stelwagenové a která mě pravidelně zásobovala informacemi, jež nebyly určeny obyvatelům. Stelwagenová poslala Anju do předčasného důchodu.

Co se týče informovanosti obyvatel, zastává naše ředitelka heslo: sladká nevědomost. Mám dojem, že Stelwagenová považuje za správné nezahlcovat obyvatele informacemi, ze kterých by mohli být nervózní. Nepovažuje staré lidi za plnohodnotné jedince a není jediná. Například já sám s ní v mnoha případech souhlasím. Pokud člověk s lidmi léta jedná jako s malými dětmi, začne se většina z nich automaticky také dětinsky chovat.

Pátek 16. ledna

Vitalita místních obyvatel se v posledním roce nezlepšila, bohužel. Opustili nás ti nejslabší a nejstarší a nenahradili je fit

sedmdesátníci, zato jsme přivítali nebožáky daleko za osmdesátkou.

Rekord v nejkratším pobytu drží paní, jejíž jméno jsme se ani nestihli dozvědět. Po dni a půl od chvíle, kdy na vozíčku překročila práh našeho domova, jej zase zadními dveřmi v dřevěné rakvi opustila. Možná na ni byly emoce z přestěhování přespříliš.

„Vypila jenom jeden šálek čaje!“ zopakovala čtyřikrát paní Duitsová.

„To jo, no a?“ na to Bakker. Také čtyřikrát.

Někdo položil otázku, jestli zesnulá musela zaplatit celý měsíční nájem.

Podle nových směrnic mohou jít lidé do domova s pečovatelskou službou, pokud se o sebe téměř nedokáží postarat a potřebují tedy hodně péče. Nové obyvatele dělí už při jejich příchodu jen malý krůček od smrti nebo oddělení se zvýšenou péčí.

Zdraví obyvatelé jsou v menšině. Průměrný věk se blíží devadesátce. Rychlost, s jakou se tady lidé střídají, stále stoupá. Nikdo z toho nemá radost.

V naší „tělocvičně“, nepoužívané místnosti, byl nalezen ananas. Pachatel teď očividně přešel na větší druhy ovoce.

Je to vtipné, že? Jak může něco tak hloupého, jako je opuštěné ovoce, vyvolat tolik povyku. Za normálních okolností nemají naši obyvatelé problém vyřešit nejbizarnější komploty bez mrknutí oka, ale v tomto případě jsou bezradní. Neví si s tím rady. Je to zvláštní.

„Vůbec tomu nerozumím. Kdo dělá něco takového?“ je nejčastěji zaznívající analýza.

Záhadé by ještě přispělo, kdyby rozmisťování ovoce přestalo a pachatel by nikdy nebyl odhalen. To by naše sázka byla k ničemu.

Sobota 17. ledna

Přísnější kritéria pro přijetí do domova s pečovatelskou službou vedou nevyhnutelně k neobsazenosti domovů. Do roku 2020 musí osm set z dvou tisíc domovů s pečovatelskou službou ukončit svou činnost. To je jeden ze dvou a půl. Zároveň to znamená, že v následujících pěti letech dojde k mnoha nuceným stěhováním, protože vedení se zavřením domovů nebude čekat, dokud poslední obyvatel laskavě nevpustí duši.

Před rokem a půl nás tady v domově vystrašili s plány na přestavbu. Všichni si pořádně oddechli, když byly smeteny ze stolu. Ona úleva ale možná nebyla na místě. Můj selský rozum mi říká, že pokud není v plánu tento domov rekonstruovat, je dost dobře možné, že se přesunul na seznam „k demolicí“.

Chystám se na to brzy zaujatě zeptat paní Stelwagenové.

My si stěžujeme na všechnen ten přehnaný dohled, který musíme snášet, ale vždycky to může být horší. Deník *Algemene Dagblad* informoval, že jistá Sientje van der Lee (91) nesmí pěstovat květiny na balkoně svého bytu přidruženého k domovu důchodců, protože překázejí službě, která každého půl roku chodí umývat okna. A také proto, že z nich sem tam opadávají listy. Bytová korporace De Woonveste přikázala rostliny odstranit. Sientje pracovala celý život na farmě. S povzdechem říká: „Musím kolem sebe mít zeleň,“ a rychle jedná: vyvěsila banner s nápisem „RUCE PRYČ OD MÝCH KYTEK“. Vedle takových problémů tak trochu bledne všechno to pozdvižení okolo atentátů v Paříži a Bruselu.

Neděle 18. ledna

Zítřka večer se koná schůze klubu Staří-ale-ne-mrtví. Na programu je naplánovat návštěvy restaurací a vytvořit nové schéma výletů.

Zimního spánku už bylo dost. Je čas na trochu vzrušení. Schůze se koná u Geerta, podle jehož slov jsou „přípravy v plném proudu“.

Kromě běžných úspor došlo také k převedení pečovatelských služeb z rukou státu na obce, aby se tak rozhodovací pravomoci dostaly blíže ke svým koncovým uživatelům.

Tato úsporná opatření se docela povedla, což se nedá říct o procesu decentralizace. Obecní rady, které najednou získaly rozhodovací pravomoci, se totiž hromadně rozhodly pro zpětnou de-decentralizaci. Aby ušetřily, spojily se desítky obcí a začaly spolupracovat na pořízení co nejlevnější péče.

Takže místo jednoho ministra nebo státního tajemníka se teď do „sektoru pečovatelských služeb“ míchá, střelím od oka, 37 členů zastupitelstev z 37 měst a obcí. Na ty nedohlíží 150 členů poslanecké sněmovny, ale 500 členů rady, kteří obhajují například zájmy vesnice Lutjebroek, zastoupené sdružením *Lutjebroek vpřed*. Jsem zvědavý, co to přinese nám.

Ostatně myslím si, že obyvatelé Lutjebroeku, tedy „Pidi gatí“, mají už po krk toho, že jen kvůli názvu vesnice jsou neustále terčem posměchu číslo jedna.

Mého přítele Edwarda zajímalo, proč vlastně prorok Mohammed nesmí být vyobrazován. Dobrá otázka, na kterou nikdo

neznal odpověď. Evertova myšlenka, že prorok „možná šilhal jak meloun“, byla slušně odsunuta do pozadí poté, co nedokázal odpovědět na několikrát položenou otázku „jak takový meloun šilhá?“.

A nepozorovaně jsem se zase dostal k ovoci: včera se našel v kuchyňce banán. Koluji zvěsti, že personál organizuje hromadný hon na pachatele. Zatím bezúspěšně. Ředitelka vyzvala obyvatele, aby zachovali klid. Podobné výzvy mívají většinou opačný efekt, to by Stelwagenová měla už pomalu vědět.

Pondělí 19. ledna

Minulý víkend probíhaly dny počítání ptáků. Musel jsem při tom myslet na svou zesnulou přítelkyni Eefje, která v těchto dnech sedávala za oknem a hodinu nerušeně a s láskou počítala vrabce a sýkorky.

Nemohl jsem jí s tím pomáhat. „Účastnit se mohou jen opravdoví milovníci ptactva, Henku. Ty jsi jen hledač štěstí, který rozptyluje. Přijď za hodinku.“ A při tom se tak hezky smála. Vždycky jsem pak úplně roztál. Chybí mi. Zamilovanost jen málokdy dojde šťastného konce.

Od paní Moralesové jsem se dozvěděl, že naše ředitelka zvažuje vyhlášení zákazu používání mobilních telefonů v jídelně v době, kdy se podává jídlo. Ne že by se tam tak často telefonovalo, ale když už na to dojde, vyslechne si hovor celá jídelna. Jako by to měli slyšet i venku.

„KDE JSI? ... U STOLU ... KAPUSTU S KARBANÁTKEM ... JDE TO ... NE, ŠPATNĚ, NEZAMHOUŘIL JSEM OKA ... URČITĚ KVŮLI TOMU POČASÍ ... KDY SE ZASE ZASTAVÍŠ?“

A v tomhle duchu to pokračuje.

Senioři a moderní způsob telefonování, to nejde moc dobře dohromady. Ze všeho toho nepochopitelného pípání a zvonění jsou nervózní. Nejraději by s sebou všude tahali bezdrátový bakelitový přístroj, na kterém by čísla mohli vytáčet pěkně postaru. Kvůli těm malým tlačítkům a čudlíkům se pravidelně při prvním pokusu o vytočení čísla dovolají někam jinam. „KDO JE TO??“

Takový dočista malinkatý tenký telefoněk a ještě k tomu celý telefonní seznam uvnitř, to je mi něco! Dokonce i extra velká čísla pro staré oči a klepající se prsty poskytují jen částečnou útěchu.

Na záchodě leželo kiwi.

Stelwagenová není nadšená. Nedokáže pochopit něco tak nicotného, jako je sem tam položený kousek ovoce, a pocítuje to jako podrývání své moci. Hlavně proto, že tyto incidenty jsou již několik dní hlavním tématem rozhovorů mezi místními obyvateli.

Neskutečně mě to fascinuje. Evert slíbil, že pokud bude pachatel dopaden, daruje mu obrovský koš ovoce.

Úterý 20. ledna

Včera bylo modré pondělí. Toto třetí lednové pondělí bylo vyhlášeno nejdepresivnějším dnem roku. Kým? Nemám páru. Ale

náš klub se neúčastní. Ten pořádal bujarou schůzi členů, kterou hostil Geert. Bylo to poprvé, co se klub sešel u Geerta, a ten se, co se jídla a pití týče, mohl přetrhnout. Myslím, že o alkohol má do léta vystaráno. Udělal takové zásoby všech druhů nápojů, že kdyby se všichni rozhodli pít celý večer například jen pivo, byl by ho dostatek. A to platilo také pro všechny barvy vína, kolu, vodu, džus, pálenku, likér a koňak. Měl dokonce i lahev rybízovice, netušil jsem, že ta ještě existuje. K tomu takové množství občerstvení, jako bychom za sebou právě měli hladovou zimu. Každý si domů odnášel krabičku s výslužkou. Evert s extra velikou, protože jako jediný má psa. Jeho Mo je největší všežrout ze všech psů. Je jedno, co v něm přistane, všechno vykálí. Evert se nabídl, že kdyby se nějaké lahvi blížilo datum spotřeby, přijde ji pomoci zpracovat.

„Jen abychom zbytečně neplýtvali,“ tvrdil s úšklebkem. U něj také platí, že je jedno, co v něm přistane.

Jídlo, pití, smích... Tak tak, že nám zbyl ještě čas na samotnou schůzi.

Sestavili jsme dvě schémata, jedno pro projekt návštěv restaurací ze všech koutů světa a druhé pro novou sérii klubových výletů. Plán je takový, že letos někam vyrazíme alespoň jednou za dva týdny.

Založili jsme fond pro méně zámožné členy, ze kterého bude možno čerpat, bude-li to potřeba. S tím neměl nikdo sebemenší problém. Byl jsem zvolen pokladníkem a sám jsem vložil anonymní základ. Jsem koneckonců dobře zajištěný muž. Členové klubu si u mě mohou diskrétně zažádat o finanční podporu. Chystáme se fondem prohnat pořádný balík.

„Neměj žádné úspory, až natáhneš bačkory“, tak zní naše první oficiální klubové motto. Hledáme ještě další hesla. A klubovou píseň. Je to tak, byl to docela sentimentální večer.

Už dopředu jsme upozornili Geertovy sousedy, že je možné, že budeme trošku hluční. Pokud by jim to vadilo, jestli by to mohli přijít říct nejprve nám a až pak ředitelce?

Evert trval na tom, že „se o to postará“. Neočekávám žádné dodatečné stížnosti.

Středa 21. ledna

Den, kdy zemřela moje malá holčička. Dětské kolo ujelo o půl metru doprava nebo doleva a zřítilo se z příkrého svahu do strouhy. Já jsem opravoval písemné práce a moje žena věšela prádlo. Oba jsme si mysleli, že na malou dohlíží ten druhý.

Celoživotní zármutek, celoživotní nesmyslné výčitky svědomí.

Čtvrtek 22. ledna

Včera se nenašlo žádné ovoce, což se stalo rozsáhlým tématem hovoru. Zvláštní, celá léta nikdo nenarazil ani na jednu osamělou kuličku hrozna a nikdo o tom nemluvil. Teď lidem chybí jablko nebo hruška už po jednom dni. Doufám, že záhada nezůstane navěky nevyřešena.

Příští čtvrtek se chystáme poprvé vyrazit do restaurace. Bude ji vybírat Edward. Evert tipuje argentinskou restauraci a chce se vsadit deset ku jedné. Jen s Edwardem ne.

Poté, co v jednom týdnu došlo ke dvěma srážkám elektroskútrů, byla na chodbách v několika nebezpečně nepřehledných rozích a křižovatkách nainstalována zrcadla. Naštěstí byl jen jeden lehce zraněný a nějaké ty materiální škody. Ztráty na životech kvůli dopravní nehodě v domově důchodců by určitě přilákaly pozornost novin a tomu se musí předejít stůj co stůj. Proto se vedení rozhodlo zvýšit bezpečnost dopravními zrcadly, ale trochu se přitom přepočítalo se základními vlastnostmi seniorů.

Mezitím už došlo k několika nehodám, aniž by byla zjevná nějaká překážka. Staříci tak bedlivě sledovali svůj odraz v zrcadle, že naprosto nečekaně narazili do zdi. A zdi jsou podle poslední módy sedmdesátých let vymalovány hrubě strukturovanou krémovou barvou. Většinou to tedy znamená pár pořádných odřenin. Zní to trochu děsivě, ale díky té strukturované barvě se krev ze zdi neumývá zrovna jednoduše. Takže člověk sem tam narazí na stopy nehod. Nedávno byly zneklidňující pruhy přemalovány trochu jiným krémovým odstínem. Stelwagenová prozatím neuvažuje o tom, že by nechala zrcadla zase odstranit. Byla by to totiž hlavně známka toho, že se špatně rozhodla.

Pátek 23. ledna

Včera jsem absolvoval svou každoroční návštěvu u gerontologa. K mému překvapení vyšlo najevo, že můj starý doktor Jonge

odešel do důchodu. Bylo mu okolo sedmdesáti, takže byl opravdu odborník se zkušenostmi. Takovou znalost nový lékař určitě mít nebude. Je to žena okolo čtyřicítky, doktorka Van Vlaanderenová.

„Říkejte mi Emmo.“

Někdy jsem trochu staromódní. To je povoleno, když je vám pět-aosmdesát. Upřednostňuji neoslovovat žádnou doktorku Emmo, ani když se tak jmenuje.

Připadá mi jako něžná žena ochotná naslouchat, ale stejně bych raději měl svého původního lékaře. Ten byl stručný, výstižný a vtipný. Doktorka Emma se mnou přeci jen trochu jedná jako s hluchým předškolákem. Mluví o něco hlasitěji a používá dětské výrazy.

„Já nejsem ani hluchý, ani hloupý, doktorko Emmo,“ zvažoval jsem, že jí řeknu, ale na první setkání se mi to zdálo příliš ostré. Ještě jeden mínusový bod: u svého starého lékaře jsem v disputaci o eutanázii pomalu šel k závěru a teď musím začínat od začátku. Tentokrát jsem neměl vůbec chuť pouštět se do debaty.

Ostatně statistiky hrají v neprospěch praktických lékařů či gerontologů: taktak, že schválí jednu jedinou žádost o eutanázii. Klinika pro ukončení života se jen stěží může prezentovat lepšími čísly: jen ve čtyřech procentech případů dostojí klinika svému jménu. Zdá se, že nejlepší příležitost nabízí sdružení De Einder. Prostě si na internetu objednáte tabletky, které vám doručí až domů, takhle jsem to alespoň slyšel. To by mohlo vyjít, když jsem teď v práci na počítači čím dál tím zdatnější. Nejprve jsem ho používal jen jako psací stroj, ale teď si už zvládnou všechno vyhledat. V dohledné době se do toho pustím. Koneckonců si myslím, že jediným, kdo má právo rozhodovat, jsem já. Největší nebezpečí

se skrývá v tom, že se člověk najednou dostane do situace, kdy už se nebude moci rozhodnout sám. Jako to bylo v případě Eefje. Je potřeba mít tabletky připraveny. Schované doma na nějakém místě, o kterém bude vědět jen důvěryhodný přítel. V případě, že by došlo na nejhorší a člověk by najednou neměl dost kuráže vzít si tabletku sám, tento přítel nebo přítelkyně by ilegálně podali pomocnou ruku. A postarali by se o neprůstředné alibi.

Pustím se do toho. Nejprve se postarám o tabletky a pak dám instrukce Evertovi. Ideální člověk: srdce ze zlata a pravidla na háku.

Sobota 24. ledna

Včera odpoledne u čaje v plné jídelně se paní Lacroix postavila. Je tady teprve měsíc, ale i za tu krátkou dobu už upadla v nelibost. Nemusela pro to dělat nic jiného než vypadat nápadně. Vlající šaty s květinami nejrůznějších barev, šály a čepice, rudě namalované rty a fialový lak na nehty. A trochu afektovaný projev.

Lžičkou cinkala o čajový šálek tak dlouho, dokud na ní nespočinuly zraky všech přítomných. Odkáslala si.

„Jak zde všichni dobře víte, jsem performerka.“ Okolo ní to zašumělo. Mnoho lidí nemělo nejmenší ponětí, co si pod tím představit. „Poslední dva týdny jsem předváděla své umění tím, že jsem na různých místech nechávala položené ovoce. Jako výraz odcizení. A také abych ukázala, že dávat je důležitější než přijímat. A protože ovoce je zdravé.“

Šum se teď změnil na rozrušený hukot.

„Z těch tvých jablek mě málem kleplo,“ vyslovila paní Slothouwerová obecně panující rozrušení. Hromadné přitakání.

„No, mně to přišlo vtipné,“ prohlásila naše nová členka klubu Staří-ale-ne-mrtví Leonie a já jsem na ni za to byl hrdý. Rychle se zformovaly dva tábory, pro a proti performančnímu umění. Menšina, kterou nečekané události jen tak nerozhodí, byla pro a zbytek domova byl proti. Jen škoda, že tam nebyl Evert, aby vyjádřil svou silnou a bezmeznou podporu toulajícímu se ovoci.

Rozruch se zase pomalu uklidnil. Vším tím pozdvižením si někteří obyvatelé dokonce zapomněli sníst k čaji sušenku.

Bylo to skvělé rozuzlení.

Prohrál jsem sázku, kterou jsme uzavřeli s Evertem. Tím, kdo umístoval na různá místa ovoce, byl někdo z obyvatel a ne z personálu. Dlužím mu knihu. Možná knihu o ovocných salátech, existuje něco takového? Teď je řada na Evertovi, aby koupil pro Lacroix koš ovoce, jak slíbil.

Neděle 25. ledna

Pravidelně chodím navštěvovat Grietje na uzavřené oddělení. Vždy mě nadšeně pozdraví, i když neví, kdo jsem.

„To je tak milé, že jsi se za mnou zastavil. A to i když je tak hezky. Laskavé.“

Bývá upřímně šťastná, když jí přijde návštěva, a to je také důvod, proč se pravidelně objevuji na oddělení se zvýšenou péčí.

Stala se z ní dementní žena, kterou doufala, že bude: šťastná a bez starostí. Někdy se na mě zadívá o něco déle s téměř nepatrným úsměvem na rtech, a pak zavrtí svou veselou hlavou. Jako by si myslela: a stejně nemám tu chuť, odkud bych ho měla znát... Někde v její hlavě je zamčený celý její život. Ani ona sama k němu už nemá přístup, ale já si ještě hýčkám ten kus, který jsme spolu sdíleli.

Bavíme se o všem možném. Klidně to můžou být stará témata, protože Grietje si od minulé návštěvy nic nepamatuje a zítra už nebude vědět nic z dneška. Po čtvrthodince řeknu vše, co jsem měl na srdci, a rozloučím se. Většinou řekne: „Škoda, že už zase jdete, ale to nevádí. Mám toho ještě hodně na práci.“ A pak mi zamává.

Jsou to pacienti se stejným osudem, jaký potkal Grietje, kvůli kterým jsou návštěvy tak těžké. Mnoho z nich je vystrašených, naštvaných, smutných, zmatených nebo všechno dohromady. Nebo už nemají žádné emoce a jen tak posedávají na židli jako tělo bez duše. Když už sami nevládají ani sedět, leží v posteli a starostlivé ruce je neustále otáčejí, aby se předešlo proležení-nám.

Nedokážu se vyrovnat s tím obrazem ponížení a bezmoci.

Pondělí 26. ledna

Ve Francii je zakázáno pojmenovat prase Napoleon. V americkém státě Alabama nesmíte řídit auto se zavázanýma očima.

V našem domově nesmíte mít na balkoně hmyzí hotel. O prvních dvou zákazech vím z doslechu, třetí zákaz nedávno stanovila ředitelka našeho domova.

V obchodech pro kutily se dají sehnat konstrukce ze dřeva, korku, rákosu a dalších přírodních materiálů. Slouží k tomu, aby se v nich zabydleli různí létající a plazící se živočichové. No jo, některým lidem se to líbí. Takovým člověkem je paní Bregmanová. Minulý rok v létě si pořídila jeden takový hmyzí hotel a postavila si jej na balkon. Od té doby, co podle některých sousedů každá moucha, komár nebo vosy, která se ocitla v jejich pokoji, pocházela z onoho hotelu, množily se u Stelwagenové stížnosti.

V domovním řádu stojí o chování zvířat vše, ale nepočítalo se s ubytovnou pro hmyz. Musel proto být vydán speciální zákaz, který se minulý týden objevil na nástěnce. Bregmanová nabídla svůj hotel k prodeji a Stelwagenová jej mezitím odkoupila, aby tak případným nepokojům utnula tipec už v zárodku. Na účet domova, to ano. Jinak může na balkonech viset maximálně jedna ptačí budka. „Kvůli ptačím výkalům.“

V sobotních novinách byl článek o domově s pečovatelskou službou Stadskwartier v Rijssenu. Domov vedou sami pečovatelé a ošetřovatelé, a to co nejvíce dle přání obyvatel. Nevyčetl jsem z článku, jestli ředitelství, správa a dozorcí rada byly zrušeny úplně, nebo operují v pozadí.

Lidí, kteří se sami zřeknou svého místa, je opravdu poskrovnu. Myslím, že naše ředitelka Stelwagenová se za přebytečnou jen tak neprohlásí.

Úterý 27. ledna

Sýr feta a Nana Mouskouriová, víc si nikdo nedokázal vybavit, když přišla řeč na Řecko. A dva mrtví Řekové: Zorba a Demis Roussos, poslední jmenovaný jen proto, že zemřel teprve nedávno.

„Možná je Nana Mouskouriová také už mrtvá. Zbývá nám tedy jen ta feta a ta mi nechutná,“ zanalyzovala význam Řecka paní Van Diemenová.

A jako by v tom měl prsty čert, zřítíla se ve Španělsku řecká stíhačka F-16.

„Deset mrtvých,“ předčítala nahlas paní Duitsová.

„Byla to dopravní F-16?“ zajímalo někoho.

„Stroj byl určitě ve špatném stavu,“ stanovil pan Bakker. Ne, opravdu se našlo málo důvodů, proč by mělo Řecko i nadále zůstat v EU. Tím bylo téma dostatečně probráno.

Nastal nejvyšší čas, aby se zase něco dělo. Naštěstí ve čtvrtek začínáme s naším restauračním projektem, protože už se cítím tak trochu uvězněný. Každý den chodím na procházky a několikrát do týdne si vyjedu na elektroskútru, ale to je jen chabé přerušení každodenní prázdnoty.

Můj přítel Evert je v poslední době méně v ráži než obvykle. Nevím proč. Nemá moc smysl se ho na to ptát.

„Henku, i kdyby se něco dělo, určitě bych neměl chuť to s tebou rozebírat.“

„Ne, drahý příteli, mluvit o sobě... Jen si to představ,“ pokusil jsem se ho ještě opatrně vylákat z jeho ulity. „Jen jsi poslední dobou trochu nudný.“

Zamručel něco jako „to je možné“ a svou obvyklou kličkou „Jakou dobrotu bych ti mohl nalít, Henkie?“ změnil téma.

Pak jsme si dali partičku šachu a hned se chovali, jako by se nic nedělo.

Středa 28. ledna

Everta moje poznámka o tom, že je trochu nudný, asi přeci jen trošku pošouchla, protože se u večere postaral o zábavu.

Přehnaně nahlas se zeptal obsluhy, která zrovna servírovala jídlo, jestli tohle jsou ty hamburgery s červy, přičemž ukazoval na mleté masové placky vedle své porce štouchaných brambor s mrkví.

Všichni okolo samým překvapením jen kulili oči.

„Jak to myslíte, pane Duikere?“

„No,“ na to Evert, „v novinách jsem četl, že supermarket Jumbo zrovna nedávno začal prodávat hmyzí hamburgery.“ Z kapsy vytáhl poskládaný kus novin a nahlas předčítal: „Se čtrnácti procenty Buffalo červů, mrazem sušených larev plesnivce obecného, podobných moučným červům.“ Myslím, že jsem v tomhle hamburgeru něco podobného zacítil. Něco takového jakoby trošku nakyslého. Velká dobrota.“ Nečekaje na odpověď pokračoval klidně dál v jídle. Onen klid by se jen těžko hledal u okolo sedících spolustolovníků, kteří začali debatovat.

Zvedali hamburgery lžičkou a vidličkou a drželi je v uctivé vzdálenosti, jako by se ještě hýbaly. Sousedka, která si právě ukousla pořádné sousto, si netroufla žvýkat dál, ale také ho nechtěla

vyplivnout. Několik dlouhých sekund nehnutě seděla s pootvřenou pusou.

„Co děje?“ chtěli vědět ti u okolních stolů. Stručně a jasně: obecná konsternace, zakončená příchodem kuchaře, který osobně přišel potvrdit, že se jednalo o obyčejný hamburger bez červů.

Džin už byl z lahve venku. Na mnoha talířích zbyly poloviny hamburgerů. Jen ti, kteří si vybrali dušené maso, vyprazdňovali své talíře s přehnanou chutí. „Mmmm, takové poctivé trhané vepřové, to je něco.“ Když se naskytne příležitost, lidé se tady moc nezdráhají vyvolat u ostatních žárlivost.

Po jídle si kuchař ještě zavolal Everta na slovíčko. Ten přitom nasadil svůj nejnevinější obličej. Později jsem mu složil kompliment: „Takhle tě zase poznávám, příteli.“

Čtvrtek 29. ledna

Odjezd dnes odpoledne v 17:00. Je to jen kousek.

To je vše, co víme. Pro jistotu jsem vynechal větší část oběda. Nejsem moc velký, ale zato vděčný jedlík. Chuť mi naštěstí ještě skvěle slouží. Někteří mí vrstevníci stěží rozeznají nakládačku od jahody.

S tím se vytrácí jedno z potěšení, které ve své podstatě není spojeno s věkem: dobře se najíst a napít. Je překvapující, že lidé, kterým nezbyvá mnoho dalších potěšení, než je jídlo a pití, jsou i přesto vybíraví a neskutečně lakomí. Starý chleba, levná čokoláda, odporné kafe, ohřívané zbytky, suchý koláč, kyselé víno,

spotřebuje se všechno. Samozřejmě, prožili válku, ale jejdane, jaká naprosto zbytečná chudoba. Utraťte bezstarostně peníze za těch pár věcí, které si ještě můžete užít, nejráději bych zakřičel.

Devíza klubu Staří-ale-ne-mrtví v souvislosti s penězi: pořádně utrácet, ale ne bez rozmyslu.

Když je řeč o chuti: v Austrálii provedli výzkum chuti, který ukázal, že zkoumaným osobám připadala káva z bílého šálku více hořká než tatáž káva z modrého šálku. Možná působila káva v bílém šálku hnědším dojmem a člověk si spojuje hnědou s hořkostí.

Pátek 30. ledna

Číšník měl na sobě károvanou sukni, na zdech visely dudy a podél zdí stály stovky lahví od whisky; hádej, hádej, hadači, s jakou kuchyní jsme měli tu čest?

Skvěle jsme si pochutnali ve skotské restauraci a whisky baru Higlander. Museli jsme kvůli tomu do Alkmaaru, ale to ještě přidalo na veselí. Edwin, Edwardův synovec, byl náš řidič. Vozívá nás svým mikrobusem rád. Jen si občas řekne o příspěvek na benzin.

Majitel podniku se silným skotským přízvukem a velkým pupkem od whisky srdečně přivítal své hosty-seniory. Na znamení důvěry jsme mu dovolili, aby osobně vybral, co se bude podávat. Jídlo bylo vynikající, ale nemohl jsem přijít na to, co na něm vlastně bylo skotské. Při návštěvě další restaurace by měl organizátor na úvod krátce vysvětlit typické znaky příslušné kuchyně.

Já znám jen haggis a to taky jen z doslechu, ale ten jsme, alespoň myslím, nejedli. Teď jsem si vyhledal, že se do něj dává ovčí srdce, plíce, játra a sádlo, aby to bylo šťavnaté. Nevím, jestli to nebyla promarněná příležitost.

Evert byl štěstím bez sebe z té úžasné nabídky whisky.

„Nemůžu si vybrat. Fakt si nemůžu vybrat!“ vykřikoval v opravdu lehké panice.

Ke konci večera přiopilý asi šesti různými druhy whisky už jen sem tam mrmlal: „Tohle je ráj, tohle je ráj.“ Dokonce nechal Leonii, aby ho občas laskavě pohladila. Dojemné.

Restaurační projekt je už nyní neuvěřitelně úspěšný.

Když jsme se vraceli domů, vzbudili jsme vrátného, abychom mu popřáli dobrou noc. Geert mu oznámil, že jeho drobný pracovní přestupek přejdeme s přimhouřeným okem, „pokud nemá v plánu v tom pokračovat“. Geert, ten malý vyděrač.

V jedenáct hodin jsem ve stavu největší spokojenosti vklouzl pod peřinu.

Sobota 31. ledna

Každou zimu tady lidé neskutečně nadávají kvůli očkování proti chřipce „Jmenuje se to tak, protože z toho člověk tu chřipku dostane?“ zajímalo paní Quintovou. Naočkování bývají téměř všichni, ale přesto chřipka každý rok bez milosti udeří. Koncert kašle a chrchlání trvá už celé týdny a kolují drby, že nemoc si vyžádala už dvě oběti, nějakého mně neznámého muže a pani

Schreuderovou, která byla známá jen tím, že vyluxovala svého kanárka.

A tak jsem se dostal k domácím zvířatům.

Máme nového obyvatele pana Verlaata, který kvůli přesunu sem musel svěřit svého psíka do péče své ještě starší sestře, protože domácí mazlíčci jsou s výjimkou ptáků zakázáni.

Chtěl se obrátit na právníka; vlastnit domácí zvíře patří podle něj k základním lidským právům.

Myslím, že Stelwagenová ho trochu masíruje kvůli případné publicitě. Už dvakrát byla u Verlaata na návštěvě.

Pokud Verlaat dosáhne svého, mohla by tady vzniknout docela hezká zoologická, když opomenou nedávno vydaný seznam povolených zvířat. Ježek bělobřichý, antilopa travní, klokan horský, dikobraz obecný, vše domácí zvířata. To by životu v domově dodalo ohromný šmrnc.

Muntzak byl ze seznamu vyškrtnut. Když jsem si přečetl důvod, zalily se mi oči slzami. Tento malý jelínek má tak slabé nožky, že by si je mohl zlomit, pokud by se pokusil rychle utíkat. To je tak smutné.

Zajímalo by mě, jak je možné, že se muntzakové tak dlouho udrželi v nelítostné přírodě.

Při sledování přírodovědných dokumentů nikdy nevím, komu mám fandit: nevinnému zebřímu mláděti, nebo lvici, která se z posledních sil snaží ulovit maso pro svá rozkošná, hladová lvíčata.

Neděle 1. února

„Nizozemsko má nejlepší pečovatelské služby v celé Evropě.“

Podle švédského *think tanku* Health Consumer Powerhouse vyčnívá naše zdravotnictví nad okolními evropskými zeměmi. A kdo jsem já, abych protirečil *think tanku*?

Onen článek jsem si vystříhl, na kopírce v supermarketu jsem ho zvětšil a pověsil na nástěnku ve společenské místnosti.

„No, to něco vypovídá o těch ostatních zemích,“ bylo jediné, co Bakker dokázal po dlouhém přemýšlení kysele vymyslet.

To, že se nemáme špatně ve srovnání s ruským Kalmyckem, není žádné překvapení, ale se všemi evropskými státy okolo nás...

Jakmile si zase začnou stěžovat na pečovatelské služby, podívám se významně na nástěnku a několik mých přátel dělá to samé. To ty notorické hekaly a naříkače znervózní.

„Proč pořád pokukuješ po tom novinovém výstřížku? Já přece vím, co se v něm píše.“

Pondělí 2. února

Nevěřím v boha, ale v určitou chvíli mám rád ticho, takže sem tam zajdu do modlitebny. Nejraději v neděli odpoledne, protože to je tam opravdu klid. Věřící mají ten den ekumenickou bohoslužbu už za sebou, chodívají na ni ráno, a odpoledne pak mají plné ruce práce s čekáním na návštěvy.

Včera odpoledne jsem si užíval půlhodinku klidu a svou návštěvu jsem zakončil tím, že jsem zapálil svíčku za svou dcerušku. Šelest za mými zády prozradil příchod starého faráře.

„Mohu se zeptat, za koho to je?“ zeptal se poté, co mi přátel-
sky pokynul.

„Za mou zesnulou dcerku.“

„Vy nechodíváte na bohoslužby, že?“

„Ne, nepatřím k vašemu stádu. Nepatřím k žádnému stádu.“

Farář na chvíli mlčky zůstal stát a jen hleděl před sebe. „K ně-
čemu se vám přiznám,“ řekl pak, „ale pod podmínkou, že si to
necháte pro sebe.“

Řekl jsem, že jsem si vždycky přál být farářovým zpovědní-
kem. Upřímně se zasmál.

„Já sice mám své stádo, ale já sám jsem nevěřící pastýř,“
řekl. „Už léta nevěřím v boha. Jednoho dne jsem prozřel: bůh
neexistuje, nebo je nepoznatelný. Pro praxi to moc velký rozdíl
není.“

„Souhlasím s vámi v názoru na boha, ale myslím, že ve vašem
povolání je víra v něj přeci jen výhoda.“

„Jde to. Poperu se s tím. Jsem rád, že mohu lidem poskytnout
podporu a útěchu. Nevím, co bych ve svém pokročilém věku dě-
lal, kdybych nebyl farářem. Ostatně nikdo se mě nikdy neptal,
jestli já sám v boha věřím.“

Hodinu a půl jsme si povídali. Fascinující člověk.

Úterý 3. února

Jako by v tom měl prsty čert, objevil se v dnešních novinách článek o protestantském faráři z Nijkerku, který došel k názoru, že Ježíš nikdy neexistoval.

Náš farář se svůj ateismus rozhodl zatajit a tento o tom napsal knihu. Každý je nevěřící svým vlastním způsobem. Novinový výstřižek předám ve vsí diskrétnosti svému milému ateistovi Thomasovi.

Včera odpoledne jsem na chodbě potkal Stelwagenovou.

„Dobrý den, pane Groene, jak se vede?“

Ve zlomku sekundy jsem se odhodlal trochu blafovat. „No vlastně skvěle, až na jednu maličkost: doslechl jsem se, že náš domov byl navržen k demolici.“

Na chvíli ji můj frontální útok vyvedl z míry a zadívala se na mě o něco déle s výrazem předstíraného překvapení.

„Od koho jste to slyšel?“

„Od dobře informovaného zdroje z blízkého okolí vedení.“ Snažil jsem se u toho tajemně usmívat. Musím říct, že jsem byl sám překvapený svou bravurou.

„Vy jej ještě stále máte?“

To byl ze strany Stelwagenové drobný přešlap. Vždy popírala, že by nucený odchod Anji Apelboomové do předčasného důchodu měl co dočinění s její rolí informátora.

„Jak to myslíte: ještě stále?“ zeptal jsem se.

„Ehm, ne, nic... Ale co se týče plánů na demolici: pokud by existovaly, pak se jimi bude zabývat vedení.“

„Ale já se jen ptám, jestli byl náš dům určen k demolici. Ne, kdo o tom rozhoduje.“

„Jakkoliv ráda bych o tomto tématu otevřeně hovořila, nemohu a nesmím, bohužel. A to ani nemluvím o tom rozruchu, který by nastal, kdyby někteří obyvatelé začali spekulovat o demolici. To by bylo více než nemilé, pane Groene.“ Trochu naklonila hlavu a zadívala se mi přímo do očí.

„Naprostο nečekaná demolice by byla nemilá ještě daleko víc. Někteří obyvatelé by to nemuseli přežít, si myslím.“ Opětoval jsem její pohled.

Na chvíli zavládlo ticho.

„Pokud se ke mně dostanou definitivní informace, samozřejmě je co nejdříve zveřejním.“

„Samozřejmě.“

„Bohužel musím jít, pane Groene. Přeji hezký zbytek odpoledne.“

Zásah do černého, myslím si. Pokud je pravda, že se nacházíme na seznamu domovů, které mají být v blízké době strhnuty, pak se Stelwagenová pustí do hledání neexistujícího krtka. To může být ještě sranda.

Středa 4. února

S patřičnou hrdostí jsem Evertovi, Graemovi, Edwardovi, Leonii, Rii, Antoinovi a Geertovi vyprávěl o svém rozhovoru se

Stelwagenovou. Obdržel jsem několik poplácání po rameni a jeden pořádný štulec od Everta. „Dobrá práce, Henkie!“

Rozhodli jsme se, že budeme vedení po troškách přilévat olej do ohně, kdykoliv se k tomu naskytne příležitost. Evert měl na mysli spíš celý barel oleje. Hned chtěl rozdávat letáky s nápisem „Demolice je vražda“. Byli jsme nuceni držet ho nasuchu. Pomohlo to.

Konečně jsem udělal první krok. Na webové stránce sdružení *De Einder* jsem si stáhl prohlášení o podstoupení eutanázie. Ještě pořád se mi při té myšlence trochu svírá hrdlo, ale prohlášení už leží na nočním stolku. Tam může nějakou tu dobu pobýt, než jej vyplním. Pro svůj vlastní klid musím v této věci udržovat seniorské tempo.

Mohl bych se přihlásit na desintegrační kurz – ten už určitě existuje, nebo na něm určitě pracuje doktor Swaab –, myslím si ale, že ve svém věku ho už stejně nebudu potřebovat.

Zvažuji, že si pořídím nějakou hezkou „krabici na odchod“. Krabici, do které si člověk uloží všechny věci, které bude potřebovat na poslední cestu. Pilulky na provedení eutanázie samozřejmě, důležité dokumenty, seznam přání, hudbu na pohřeb, drobnosti do rakve a nějaké osobní věci. A samozřejmě mé staré prohlášení o posmrtném darování orgánů, i když si myslím, že všechny mé součástky jsou už dávno po datu spotřeby.

Jaké tabletky přesně jsou potřeba a jak se k nim dostat, musím teprve zjistit. Na to musím nabrat nové síly.

Čtvrtek 5. února

Zdálo se mi o sušení mrazem. Autorka nápadu nějaké té hezké krabice na odchod doporučovala sušení mrazem, kryomaci, jako alternativu kremace nebo pohřbívání. Ve snu jsem byl ve vaně plné tekutého dusíku o teplotě mínus 196 stupňů Celsia, ale ještě jsem nebyl úplně mrtvý. Vzbudil jsem se a byla mi neskutečná zima.

Kryomace je k životnímu prostředí šetrnější než pohřbívání do země. Po zmrazení řádně protřepat, to pak z toho odpadnou všechny těžké kovy a zbyde jen pětadvacet kilo prášku, který se dá použít jako kompost. Aspoň je člověk ještě k užítku. Prach jsi a v hnůj se obrátíš. Dokážu si představit, že vrahy bude sušení mrazem zajímat, protože to značně ztíží výzkum otisků prstů.

Je tu ale jeden problém: mražení je v Nizozemsku ještě zakázáno. Ve většině dalších zemí ostatně taky.

Jeden docela zmatený spolubydlící se vydal v kalhotách od pyžama a papučích do obchodu koupit rybí tuk.

„Ten už bohužel neexistuje, pane,“ řekla mu prodavačka.

Zklamaně se vrátil domů. Když se ocitl zase v hale, měl na papučích sněh. Sestra zalarmovala ostatní a vrátný dostal vyhubováno. Nemá dohlížet jen na to, kdo vychází ven, ale také na to, v jakém stavu vycházejí ven.

„Ano, ale když jde někdo těsně kolem přepážky, od pasu dolů ho nevidím,“ obhajoval se.

Dostal tedy teď od ředitelky příkaz, že pokud bude na pochybách, má se postavit, aby měl lepší výhled. Z toho vrátný

naššený není. V sezení je jedním z nejvytrvalejších. Z jeho nezaujatého pohledu přímo číší: ani o krok navíc. Má smlouvu na dobu neurčitou a musí zde zůstat sedět ještě zhruba dalších patnáct let.

Pátek 6. února

„Podívejte,“ ozval se Evert trochu moc nahlas, „i když je člověk invalida, pořád ještě může srát tak, aby v míse nezůstaly zbytky hovna.“ A zakousl se do svého sendviče s karbanátkem.

„No jo, ale jak?“ zeptal se Edward naoko se zájmem. Evert to chtěl názorně ukázat.

„Ano, ano, pane Duikere. Je to velice vtipné, ale lidé tady jedí. Nechte si své příhody o močení a stolici na doma.“ Byla to vedoucí domácích služeb paní De Roosová, kdo zakročil.

Evert je jeden den rozverný a další den zamlklý a uzavřený do sebe. Dělám si o něj trochu starosti.

Probíhá tady takový malý boj s dveřmi. Zaměstnanci mají ve zvyku, že pokud jsou lidé doma, nechávají jim dveře pokojů otevřené. Mají tak vše pod dohledem a také pro domovní službu je to snadnější. Některým obyvatelům se to líbí; mohou koukání z okna na chvíli vyměnit za koukání na chodbu. Jiným je úplně fuk, jestli jsou dveře zavřené nebo otevřené. A pak jsou tady lidé jako já, kteří opravdu neocení, že jim kdokoliv bez okolků civí dovnitř. Mám rád své soukromí a chci mít dveře zavřené. Stálo mě to hodně dřiny, přimět personál, aby za sebou sám od sebe

zavíral dveře, ale po téměř třech letech laskavých proseb se to povedlo.

Já sám také bezmyšlenkovitě nakukuji dovnitř, když jsou dveře otevřené. Vidávám obyvatele sedět u stolečku před oknem. Někdy s knihou, sem tam s nějakými ručními pracemi, ale většinou jen tak bez ničeho. Nácvik na blížící se velké nic.

Sobota 7. února

Vyrostli jsme v době inkoustových per a telegrafu: dvě písmena za sekundu nebo dvě tři pípnutí. Písmenko za písmenkem od odesílatele k příjemci.

Přes AMSIX, Amsterdamskou internetovou ústřednu, dnes po digitální dálnici proběhnou dva terabajty za sekundu. Každou sekundu trojnásobek všech stran všech knih velké univerzitní knihovny. Pro staré lidi z analogové doby něco nepochopitelného.

Četl jsem v novinách článek o AMSIX a uvědomil si, kolik se toho za zhruba půlstoletí změnilo. Na druhou stranu: pořád dochází k mučení, stínají se hlavy, děti jsou zabíjeny při bombových útocích, ženy jsou znásilňovány, lidé jsou upalováni. Jestli tedy, suma sumárum, došlo opravdu k tak velkému pokroku...

Všude okolo paralelní světy, které, jak se zdá, mají jen málo společného. My v našem domově si žijeme někde na vnějším okraji. Dokud z něj neodpadneme úplně.

Teda Groene, taková filosofická smršť?

Paní Smitová si pěkně naběhla kvůli plechovce lančmítu Smac. Taková ta plechovka oválného tvaru s otočným otvíráním, které odroluje okraj plechu tak, že je pak možné vrchní část plechovky oddělat jako poklop. Pozor na ostré hrany.

V plechovce se nachází jakási tučná slaná šunka. Ta se dá nakrájet na kostičky a přidat do makaronů nebo nakrájet na plátky, opéct na pánvičce a dát na chleba. V supermarketu se podívám, jestli se Smac ještě prodává, nebo jestli ho paní Smitová má v zásobě ze sedmdesátých let.

Příhoda pokračuje tak, že plátek šunky se už škvařil v pánvičce na nelegálně vlastněné elektrické plotýnce, když tu paní Smitové zazvonil telefon. Teprve až když se rozezněl požární alarm, vzpomněla si paní Smitová na svůj plátek Smacu. O půlminuty později zahlédla sestra paní Smitovou, jak vyhazuje na uhel černý obsah pánvičky do koše.

Neděle 8. února

Vyměnil jsem si s Evertem datum prvního výletu klubu Staří-ale-ne-mrtví v roce 2015. Vymyslel jsem, že vezmu náš klub na veletrh těhotenství. Jen na chvíli, prostě vidět ty překvapené pohledy všech těch těhotných žen při pohledu na osm důchodců ve velmi vysokém věku, kteří si to šinou mezi kočárky. Pak se přesuneme na veletrh životního stylu. Chystám se vyhlásit soutěž o to, kdo dokáže během půlhodiny nasbírat co nejvíce věcí zdarma. Bude záležet na váze. Není povoleno vzít si od každého více než jednu

věc. To znamená, že není možné strčit si do tašky celou kupku letáků.

Musím ještě doladit detaily. Vlastně bych měl vyrazit na jednodenní průzkum, ale to se mi zdá příliš. Ještě nikdy jsem na veletrzích nebyl, ale myslím, že překvapení tam bude víc než dost.

Až doposud byla zima úplně o ničem. Byl to spíš pětíměsíční podzim. Žádný sníh nebo pořádný mráz. Škoda. Asi tím letos skončila šance vyjet si s elektroskútreem po sněhu.

Ne že by to bylo nutné, ale existují zimní pneumatiky také pro elektroskútry?

Pondělí 9. února

PSANCEM V DŮCHODU hlásal deník *Het Parool*, plátek, který se nikdy nezdráhá přilít trošku oleje do ohně. Paní Zwiersová (81) se brzy bude muset po čtvrté stěhovat, protože všechny domovy, kam se přestěhovala, byly určeny k demolici, jakmile se tam trochu zabydlela.

Domov, ve kterém nyní už nějakou chvíli žije, má „top zaměstnance“. Berou ji do obchodu s doplňky do domácnosti, a když odcházejí domů, mávají jí ještě z ulice do oken domova. Co víc si může člověk přát?

Onen nepokoj, kterého se paní Stelwagenová obávala, když jsem se jí onehda zeptal, jestli je náš domov také určen k demolici, se teď díky deníku *Het Parool* rozšířil mezi obyvatele jako chřipková epidemie. Kolektivní strach ze stěhování opanoval rozhovory. Noviny jdou z ruky do ruky.

„My máme taky moc milé zaměstnance, i když nám nemávají a neberou nás nakupovat.“

Co ale ze všech analýz vzešlo, je fakt, že v Amsterdamu už bylo zavřeno zhruba šest domovů z původních zhruba sedmdesáti.

Stále se ale nemluví o tom, že se stavějí nové samostatné byty pro důchodce, i když jsou někdy velmi drahé nebo až nedostupně drahé. Také přibývají nové, menší instituce s komplexní péčí. To je asi něco jako snažit se stůj co stůj udržet při životě lidský vrak.

Zde v městské části Amsterdam-sever se nachází celkem sedm domovů. O demolici se ještě nic neví, ale paní Schanslelová už má jasno: „Brzy proletí barákem demoliční koule.“

Naše jediná naděje, u kávy mnohokrát probíraná, tkví v tom, že nejprve půjdou k zemi všechny ostatní domovy v naší městské části, a pak až ten náš.

„Pak už to bude stejně fuk, protože to už si budem pěkně hořet v těch našich rakvičkách,“ zahlásil pan Bakker.

„Já v urně,“ opravila ho paní Duitsová.

Ředitelka se dnes neukázala, ale očekávám v brzké době nějaké nic neříkající prohlášení na uklidnění situace.

Úterý 10. února

Celý náš svět obchodů se hroutí. Síť obchodních domů Vroom & Dreesman téměř zkrachovala, řetězec Blokker se potýká s velkými problémy a se sítí obchodů HEMA to už nějakou dobu také nevypadá dobře.

Mezitím jsou tady ještě lidé, kteří nezpracovali ani to, že v sedmdesátých letech ukončily svou činnost řetězce Piet de Gruyter a Simon de Wit.

Neexistuje snad přímý vztah mezi obchody, které mají důchodci v oblibě, a hospodářskými výsledky, ne?

Když už je řeč o obchodech: zašel jsem do supermarketu Albert, abych zjistil, jestli lančmít Smac ještě existuje, a ano, ještě stále se prodává.

Stelwagenová mě nezklamala. Den po alarmující reportáži deníku *Het Parool* viselo na nástěnce prohlášení, ve kterém nás vedení košatě ujišťovalo, že můžeme klidně spát.

„V žádném případě není v plánu nechat náš domov v dohledné době strhnout.“

To „v dohledné době“ vyvolalo vlnu obav. „To o ničem nevyovídá. Co to jako je: v dohledné době? Dohledná doba je pro mě týden, ale třeba pro nějakou horu je to milion let,“ reagoval pan Pot. To s tou horou určitě někde četl.

Po poradě u kávy jsme se s několika členy klubu rozhodli, že se Leonie se svým nejnaivnějším úsměvem zajde Stelwagenové zeptat, kdy už konečně začne ona velká rekonstrukce, ohlášená již před dvěma lety. O té jsme totiž už nějakou dobu nic neslyšeli. Nejprve přestavba a pak demolice, to se nám zdá nelogické.

„Paní Stelwagenová, tu přestavbu snad neodvolali, protože...“

Tak nějak si Leonie představovala, že se zeptá se svým nevinným psím pohledem.

Středa 11. února

Zítřka se zase chystáme s klubem Staří-ale-ne-mrtví do restaurace. Organizátorem je Geert. Je to jeho debut a nemůže se dočkat, i když je to teprve dvanáct dní, co jsme byli společně v restauraci. Působí trochu nervózně, ačkoliv bývá vždy ztělesněním klidu. Sraz je o půl šesté v hale.

Pročetl jsem si dokumenty od sdružení *De Einder*. Přeci jen je tady pár problémů. Smrtící tabletky nejsou legálně k sehnání a zdá se, že to není jen tak, dostat se k nim přes internet. Legální eutanázie se provádí sérií injekcí. Abych je dostal, musí mi nejprve můj lékař podepsat prohlášení o podstoupení eutanázie. Svě vlastní lékařce moc nedůvěřuji. Možná má *De Einder* vlastního lékaře, to musím ještě zjistit. Ze všeho nejdřív si objednáám brožuru *Plnohodnotné ukončení života ve vlastní režii*. Za hezkou, poklidnou smrt není 9,50 eur moc.

Musím najít ještě nějakého zplnomocněnce. Tady se mi mstí, že nemám rodinu. Mám jen několik velice starých přátel, které svými starostmi s eutanázií a posledními přáními raději nechci zatěžovat. Mohl by se *De Einder* za malý příplatek případně postarat i o zplnomocněnce?

Mám sice plnou pusou řečí o své samostatnosti, ale slova jsou jedna věc a činy druhá. Ještě stále jsem z toho poměrně nervózní.

„Víš ty co? Ještě to na chvíli odlož,“ našeptávalo mi mé staré raději-počkám-já.

Paní Van Damová se mě dnes odpoledne zeptala, jestli bych si s ní nechtěl zahrát rummikub. Horší než tohle mi přijde snad už

jen sledovat reality show. V prvním záchvatu paniky jsem vypálil, že z rummikubu vždy dostanu migrénu. Pak jsem se ale cítil jako zbabělec, takže jsem dodal: „Ne, dělám si legraci. Nemám rummikub rád. Zkuste se zeptat někoho jiného. Zkuste pana Duikeera.“ Už dopředu jsem se uvnitř tetelil.

Van Damová ale očividně ještě nebyla tak zoufalá. Zatvářila se stylem, že by byla raději pohřbena zaživa, než aby si s Evertem zahrála partičku rummikubu.

Paní Van Damová je blázen do deskových her, ale nikdo už s ní nechce hrát. Trpí Parkinsonem a písmenka nebo figurky lítají pokaždé na všechny strany. Více než u stolu je pak pod ním a sbírá figurky. Ubohý případ. Jednou jsem s ní hrál karty, ale byl to spíš trénink trpělivosti. Než si jakž takž seřadila v ruce osm karet, mohl si člověk v klidu uvařit kávu. Pak pravidelně odhazovala dvě až tři karty najednou. To soupeři značně pomohlo.

Je opravdu nešťastná. Rummikub, karty a scrabble byly aktivity, které jejímu životu ještě dávaly alespoň nějaký smysl, ale nemůže najít spoluhráče. „Tak teda alespoň Člověče, nezlob se?“ naposledy zažadonila, nevědoma si tragičnosti svých slov.

Čtvrtek 12. února

Pan Bakker a pan Pot jsou horší než dva staří bručouni z pořadu *Muppet Show*. S ničím nejsou spokojeni, jen při vyřizování účtů v kriminálních kruzích si spokojeně mnou ruce. Poslední dny tedy mají posvícení. Zúčtování probíhalo jedno za druhým

v tak vysokém tempu, že bylo náročné sledovat aktuální stav. Kriminálníci tady nemohou počítat se slitováním. Ať byl zastřelený mizera na svou matku sebehodnější.

Mé nepodložené stanovisko zní: čím starší, tím extrémnější konzervativec.

Také k sobě navzájem jsou obyvatelé někdy hrubí, až je to smutné. Někteří senioři sotva věnují členům našeho klubu jediný pohled a neprohodí s nimi ani slovíčko navíc. A proč? Žárlí, to je jediné, co mě napadá. Žárlí, protože nikam nepatří. Vedení Potem a Bakkerem nás za našimi zády pomlouvají o sto šest.

My členové klubu jsme se společně domluvili, že na to nebudeme reagovat. V praxi se to nepovede úplně vždy, ale docela to zabírá. V případě žárlivců a členů klubu Staří-ale-ne-mrtví to vyústilo ve striktní odloučení od stolu. Mezi tím stojí nestraníci, kteří se k nám chovají normálně přátelsky, za což se na ně skrze prsty dívají mručouni, kteří ani ve svých osmdesáti letech nedokáží snést, že někdo jiný má něco, co oni ne. Přitom se všichni nacházíme na pomalu se potápějící bárce, kde by lehká soudržnost měla být samozřejmostí.

Pátek 13. února

V šest hodin jsme vystoupili na ulici Albert Cuyppstraat. Prázdné kartonové krabice a kusy plastu poletovaly po vylištěném tržišti. Řidič vozíku městských služeb z legrace předstíral, že pomalu najíždí do naší karavany důchodců. Edward z legrace dělal, že

samým úlekem spadl. Povedlo se mu to opravdu přesvědčivě, je na svých osmdesát velice ohebný. Řidič polekaně vyskočil ze svého vozíku. „Ó, promiňte, promiňte! To byla jen legrace. Nebolí vás nic, pane?“

„Oplatil jsem vám to stejnou mincí, příteli,“ odpověděl Edward, zatímco se se smíchem zvedal. Museli jsme zaměstnanci městských služeb Edwardova nesrozumitelná slova přinejmenším třikrát přetlumočit, než pochopil, že se stal obětí žertíku. Pak se tomu nahlas zasmál.

Hodovali jsme v tapasbaru Barra, který dělal španělské kuchyni veškerou čest.

Na stole se objevil výběr toho nejlepšího. Samozřejmě božská šunka, tortilla, ryby, mořské plody, kousky jehněčího, grilovaná zelenina. Vše servíroval osobně šéf restaurace, velice laskavý milovník vlastní kuchyně, který měl zároveň také trpělivost s důchodci.

„Ach, jak mě jen mrzí, že jsem celý život byla jen na bramborách, zelenině a mase,“ povzdechla si Leonie. „Legrační, o co jsme se celých osmdesát let ochuzovali, že?“ Pohladila Everta po líci. Čímž se Evert zakuckal svým fundadorem a z části postříkal španělským koňakem její šaty. Leonii to nějak nevadilo, ale využila situace, aby Everta pořádně poplácala po zádech.

Proto to dělá, Leonie. Ví, že Evert si neví rady s pozorností ve formě fyzického kontaktu. Je dojemné to sledovat.

Po lahvi fundadoru jsme odcházeli ještě nejistějším krokem, než jakým jsme přišli. Strach z pádu zůstal na dně prázdné lahve a beze strachu se padá méně. Greame vyl na měsíc.

Sobota 14. února

Za chvíli jdu pro Leonii dělat posla lásky. Koupila Evertovi valentýnský dárek, kalendář s kočkami, a chce, abych mu ho anonymně doručil.

„Ano Henku, já vím, je to fakt nudný kalendář a ještě k tomu byl zlevněný, protože od začátku roku už uběhl měsíc.“

„Ty si mého nebohého přítele tak trochu dobíráš, co?“

„Jasně, paráda, ne?“

„Bude mi potěšením mu dárek doručit.“

Mnoho nových vynálezů se k místním dostane příliš pozdě. Některým se to hrubě nelíbí. Například cibule, ze které člověk nepláče. Paní Smitová z toho byla očividně rozrušená. Co víc, byla vyloženě naštvaná. „Sedmdesát let znamenala každá cibule slzavé údolí a až teď, teď když už nemůžu vařit a tím pádem nemusím krájet cibuli, si přijdou s novou cibulí.“

„Tak si zase nakrájejte cibuli,“ navrhla paní Dickhoutová.

„No jo, ale na co?“

„Nevím. Vyzkoušejte třeba nadrobno nakrájenou cibuli přihodit do kafe.“ To, že někoho dokáže rozzlobit fakt, že byl vynalezen nový druh cibule, pravděpodobně dost vypovídá o prázdnotě jeho existence. Může být geneticky podmíněno, že určití lidé mají potřebu se nad něčím neustále rozčilovat? Zdá se, že ano. Naproti tomu existují lidé, kteří berou vše s úsměvem. To je o něco jednodušší pro ně i jejich okolí. I když kategorii naštvaných lidí mohou usmívající se pěkně rozzuřit. A ti se tomu zase budou jen smát. A tak dále.

Neděle 15. února

Včera jsem Evertovi doručil Leonin valentýnský dárek. Nejprve se tvářil překvapeně, a když jej rozbalil, řekl: „Tak spust', Henku, to je určitě od Leonie, že?“

„Já nic, já muzikant.“

„Co mám s tou ženskou dělat?“

„Kdyby, říkám kdyby, to byl dárek od Leonie, záleželo by na tom? Je přeci fajn, ne?“

„To je právě to, Hendriku Groene!“

Řekl jsem, že mu nerozumím, ale nechtěl to dát rozebírat.

Poslední dobou Evertovi občas nerozumím.

„Je všechno v pořádku, příteli?“ ptal jsem se ho už párkrát. Odpovídá na to, že to není nejrůžovější a odmítá o tom dále mluvit.

„Zčernaly ti prsty na té dobré noze?“

„Na dobrý noze? Mám jen jednu nohu. A zajímalo by mě, co vlastně udělali s tou druhou. Kde nechávaj ty amputovaný části? Možná je dávaj amsterdamský zologický pro lvy. Srandovní představa, lev s mojí hnátou v tlamě. Když už je řeč o kostech...“ Evert se na mě podíval s pobaveným výrazem a pokračoval: „Při bitvě u Azincourtu zemřel vévoda z Yorku i hrabě z Oxfordu. Anglický král chtěl mrtvá těla svých urozených přátel vzít s sebou zpátky do Anglie, ale těla začala na té dlouhé cestě docela dost smrdět. Takže je úplně rozvařili a domů vzali jen kosti. Čistá práce, co?“

Měl jsem pak po takovém příběhu znovu začínat o jeho duševní pohodě?

Evert je mimochodem velice sečtělý, i když to nedává moc často na oddiv.

Z jeho vyprávění o bitvě u Azincourtu je to patrné.

Pondělí 16. února

Jeden ze čtyř důchodců, kteří si zlomili jeden nebo více kyčelních kloubů, do jednoho roku zemře. To se mi zdá docela dost, ale stojí to v novinách, takže pochybnosti jsou na místě. Jisté je, že fraktura kyčle člověka rozhodí. Společnost Wolk Company přišla s řešením: kyčelní airbag pro padající seniory.

Pohybové senzory rozpoznají pád a airbag se sám od sebe bleskově nafoukne. Nestojí to tam napsáno, ale předpokládám, že je to jakýsi plavecký kruh.

Když vidím, jak rázně si mnozí důchodci kecnou na židli, doufám, že je systém dobře vyladěn, protože jinak se budou senioři kvůli plaveckému kruhu neustále zasekávat v židlích nebo ještě trapněji na toaletě.

Ostatně je tu ještě několik dalších věcí. Složený airbag nesmí být moc baňatý, aby pod oblečením nebyl vidět, protože někteří opravdu hrdí důchodci by si raději zlomili kyčel, než aby chodili celé dny po světě jak hruška. A v souvislosti s tím, že mnoho z nich padá z postele, by mělo být možné s ním i spát. I když je samozřejmě možné postavit si vedle postele nafukovací matraci nebo si pořídit postel s vyklápěcí ohrádkou. Pokud by ale tyto věci byly dobře ošetřeny, vidím v kyčelním